

סבא א טושי"ע א"ע
סימן טו סעיף כח:
ע ב מיי"י פ"י מהלכות
גירושין הלכה ה טור
ש"ע סס סימן קנט סעיף
ד ועיין ב"י:
ע"ג א טושי"ע סס סי' טו
סעיף כח:

תוספות ישנים

איסור קל אשת איש וז"ל
מה לאשת איש שכן יש בה
מיתת ב"ד תאמר בחלות
אשה דלית בה רק כרת ויהי
לדון האוסרה אוסרה כל
ימיו מ"מ פירכה הגורם
היא כיון דשמעיהו מיה
חומרה שאינה בחלות אשה
וי"ל דלא בעי לנמוד חומרה
אלא איסורא וא"כ איסור
קל הוא שאינו בגל כחומר
לחיות אשה שאיסורה כל
ימיו אבל ממה מה לאשת
איש שכן נטמא הגוף וי"ל
דעבדין ק"ו מספק סוטה
דשמה לא נטמא הגוף:
ושמואל אמר אינה לאשת
איש ואמאי תא אינה למימר
מנחה ה"ל ליכס בקדושין
ולא הימנה אשמו ושריא ליה
שנאשה וא"כ אסורה לחזור
לו ליכס אע"ג דלא שריא
למימר גירש זה ונשא זה
ונמנה מחזיר גרושתו כמו
באשת איש דהא בגל מ"מ
אסורה אשת אחיו מי"מ
איכא למהימנא שמה אימור
תנאי ה"ל בקדושין מנ
דאמר ר' יוסי לעיל ונמנה
שנאשה היכס שה"ל למימנא
היה ברוכס אחיו: דלמא
אמר' אמר וקאמר' דלא
מיירי כלל בתנאי קנסר דלא
מסקי אינשי אשמועימו
מנחה כלל ולא תקצי
משמואל לשמואל וז"ל
מ"מ תקצי משמואל
לשמואל דמי היכי דאמר
שמואל לעיל דעל פי בית
דון אסורה אשת איש
אכוסר אע"ג דלא שריא מנחה
יאמרו גירש זה ונשא זה
דכלל מנין מתסרה משום
לחיות אשה כמו כן נמנה
הכא דאסורה לבעל לאשת
איש דמיה לי לחיות אשה מה
לי אשת אח וי"ל דדוקא
בכחות אשה שריא למנ
גירש זה ונשא זה כגון היכא
שגא גיסו ממנה"י קודם
לאשתו ואז מן הדא אסורה
עליו גורם שמה יאמרו
גירש זה ונשא זה ואחות
אשתו לא הייא שנאמר
[דמנח] אשמו שנאמר
ונמנה לא חותר לו אף כי
באה האשה אחרי כן אבל
הכא לא שריא למנ גורם
שמה יאמרו גירש זה ונשא
זה דמוד שגא היכס גלי
ודיעו הוא שאסורה ליה
שנאשה משום אשת אחיו
ואפילו גירש אסורה לעולם
וי"ל דא"כ ה"ל לאפלוני
לעיל בין היכא שגא גיסו
קודם לאשתו (והיכא)
[להיכא] שנאשה אשמו קודם
לגיסו. ונראה לרבי"ן לפרש
דלא קשה משמואל לשמואל
דלעיל היינו משום שנאשה
ע"פ ב"ד דלא דייקא שפיר
עבדה איסורא ולהכי קנסיה
רבנן דאסורה לבעל אבל
הכא איירי לשמואל דנשא
ע"פ עדים דלא עבדה
איסורא דלא מנח למימד
טפי ולא קנסיה רבנן אף
לעולם לא אמרינן טעמיה
משום גורם שמה יאמרו
גירש זה ונשא זה ורב סביר דוקא משום קדושת אשתו ולא קנסיה רבנן:

אלא אמר רבא אשת איש. לא שייך למיפרך שכן חנק דיש לנו
להחמיר כיון שהאיסור נמשך כל ימיו אבל ק"ק לר"י דלכתי
תקשה ליה כל הני פירכי דלעיל שכן נטמא הגוף ואיסורה כרוכס:
כל שאין פוסל מאי עבדיתהו. ולא מתסרה למימר כל שאין פוסל ע"י
אחרים כמו שאחות אשתו פנויה
דלישנא דכל שאינו פוסל ע"י אחרים
משמע דליכא אחרים שאין פוסל על
ידם: **וקאמר** ת"ק לא שנא אשתו
וגיסו לא שנא ארוכותו וגיסו אשת
גיסו **אסירא.** וא"ת ומנח ליה דלת"ק
אשת גיסו אסורה דלמנח לת"ק אפי'
בארוסתו וגיסו שריא אשת גיסו כיון
דלא בעיא גט כי היכי דלרבי יוסי
היכא דלא בעיא גט אשת גיסו משני
כגון שנאשה וגיסו קאמר דלאשת גיסו
שריא ולר"י דמדהאירי ת"ק בשערייתא
דלאשתו ובאשת גיסו לא איירי ש"מ
דלאשת גיסו אסורה אגיסו אע"ג דלא
בעיא גט וליכא למימר דמנחה הוה
ליה וגירש זה ונשא זה דכלל ענין
קנסיה רבנן אבל ר' יוסי ודאי לא קניס
לחזור לגיסו אלא היכא דבעיא גט
דדמיא למחזיר גרושתו כמו בארוסתו
וגיסו דליכא למימר מנחה הוה ליה
בקדושין ושמואל דלמר כנסמוך
לארוסת אחיו אינה כאשת איש סבר
לה כרצנן כדמא דמנחה לא תלו
אינשי וסבר לה כר' יוסי כדמא דהיכא
דלא בעיא גט לא דמיא למחזיר
גרושתו ולא מיתסרה משום קנס:
ודלמא

דאשת גיסו אסירא וקאמר ליה רבי יוסי על פי בית דין דפוסל על ידי אחרים
פוסל על ידי עצמו על פי עדים דאינו פוסל על ידי אחרים אינו פוסל על ידי
עצמו רבי יצחק נפחא אמר לעולם אסיפא (הא דנסיב אשת גיסו והא דנסיב
ארוסת גיסו) הוה דאולי ארוסתו וגיסו הא דאולי אשתו וגיסו אקאמר תנא
קמא לא שנא אשתו וגיסו ולא שנא ארוסתו וגיסו אשת גיסו ואשתו
שריא וקאמר ליה רבי יוסי אשתו וגיסו דליכא למימר תנאה הוה ליה בנשוואין
דאינו פוסל על ידי אחר אינו פוסל על ידי עצמו ארוסתו וגיסו דאיכא למימר
תנאה הוה ליה בקדושין ופוסל על ידי אחרים אף פוסל על ידי עצמו
אמר רב יהודה אמר שמואל "הלכה כרבי יוסי מתקיף לה רב יוסף ומי אמר
שמואל הכי והאחמר יבמה רב אמר הרי היא כאשת איש ושמואל אמר
אינה כאשת איש ואמר רב הונא כגון שקדש אחיו את האשה והלך לו
למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו דרב אמר דהרי היא
כאשת איש ואסורה ליכס ושמואל אמר אינה כ"אשת איש ושריא ליה א"ל
אב"י וממאי דבי אמר שמואל הלכה כרבי יוסי אדרבי יצחק נפחא קאמר
דלמא אדרבי אמי קאמר ואי נמי אדרבי יצחק נפחא ממאי דאפוסל

בדל אחד אסורה לחזור לאו משום שמה יאמרו זה מחזיר גרושתו אלא משום דקנסיה רבנן משום
דנסבה פסל לה אקמא: ה"ג הא דאולי אשמו וגיסו והא דאולי ארוסתו וגיסו. וה"ג אשתו וגיסו
פוסל על ידי אחרים: לישנא אחרונה גרס לה הא דנסיב אשת גיסו והא דנסיב ארוסת גיסו.
יוסי קסקלק דעתך חכולא מילתא דרבי יוסי קאי שמואל ואמר דהאי דמתסרה אשה הנשארת בעד אחד משום שמה יאמרו גירש
זה ונשא זה והוא מחזיר גרושתו משנשארת וכל היכא דליכא למימר הכי מיתסרה ואפילו היא אחות ארוסתו של א ראשון הואיל ואיכא
למימר תנאה הוה ליה בקמייתא: **כרי היא כאשת איש.** רב הונא מפרש מאי היא: **ואמר רב הונא.** מאי אשת איש דקאמר רב
כגון שקדש אחיו אשה כו' שאלמלא נשא אשה ראשון תרווייהו מודו דמותרת לחזור לו דליכא למימר מחזיר גרושתו הוא דהא הכל יודעים
שטעות היתה שאם גירשה לא היתה נשארת לחזרו אלא קידש כהיא אמר רב הרי היא כאשת איש הניסת בעד אחד שאסורה לבעלה
חו נמי אסורה לראשון שהוא עכשיו יבמה דאמרי אינשי הראשון תנאה הוה ליה בקדושין ולא נתקיים ונותרת היתה לשני ועכשיו יואלה
משני ונשארה ראשון ונמנה נשארת אשת אחיו: **ושמואל אמר אינה כאשת איש ושריא.** לראשון דלא אמרי תנאה הוה דמלתא דלא
שכיחא היא אלא ידעי דטעות הוא וטעמיהו סהדי. אלמא לשמואל לא מסקי אינשי תנאה אדעתיהו וגבי ארוסתו וגיסו אמאי אמר
שמואל הלכה כרבי יוסי דמיתסרה אשת גיסו לגיסו: **דלמא אדרבי אמי.** כדמנה רבי אמי לטעמיה דרבי יוסי דלא איירי בתנאה
כלל דאפילו באשתו וגיסו נמי פוסל ואע"ג דליכא למימנא לתנאה. דשמואל אדשמואל תו לא קשיא דלא דמי אחות אשה ואשת אח דלחיות
אשה אי קדים ואחא גיסו מקמי אשתו הא מיתסרה אשת גיסו מיד אגיסו ובעיא גט משני משום שמה יאמרו גירש זה ונשא זה ואי אמרת
אדרבי יצחק נפחא ממאי דאפוסל. קאמר שמואל הלכה ותקשה לך דלמנח לשמואל אפילו בארוסתו וגיסו נמי לא פסיל והאי דקאמר
הלכה כרבי יוסי אלאין פוסל קאמר לאפוקי מדתנא קמא דאפילו גבי אשתו וגיסו אשת גיסו אסירא קא משמע לן שמואל כרבי יוסי דשריא: הכי

אלא אמר רבא אשת איש. והיינו איסור קל לגבי אחות אשה לפי
שאין האוסר אסורה כל ימיו שאפילו בחייו יש לה היתר בגט אבל
אשתו האוסרתו בחיותה אסורה כל ימיה: ה"ג כל שאין פוסל ע"י
עצמו אין פוסל על ידי אחרים מצני ליה: אלא כי היכי דאשת גיסו
אסורה אשמו נמי אסורה. הואיל
ואהנו הני נשוואין לפוסלה על בעלה
אהנו נמי להיות חשוכה כאשתו ולאסור
את אחותה עליו משום אחות אשה
מדרבנן: כל שאין פוסל מאי עבדיתהו.
אינו פוסל מאן איירי זה לעיל: א"ר
אמי. האי כל שאינו פוסל ארישא קאי
דאיירי באינו פוסל ע"י אחרים דאיירי
לעיל כשנאשה על פי עדים תנא והיא
מוותרת לבעלה וקמיני סיפא ואמר כך
באתה אשמו מותרת לחזור לו לא
שנא ע"פ עדים שאמרו לו מנח אשתך
ולאחות אשתו אמרו מנח בעליך דלאשת
גיסו שריא לחזור לבעלה לא שנא ע"פ
עד אחד דלאשת גיסו אסורה אשתו
שריא: **וקא"ל רבי יוסי.** בעל פי ב"ד
פליגנא עלך דהואיל ופוסל על ידי
אחרים פוסל ע"י עצמו אבל בעל פי
עדים מודינא לך: **לעולם אסיפא.**
כדנקט וא"ל סדרה דמתניתין כשנאשת
בעד אחד ומאי פוסל ואין פוסל איכא
חדא דאולי אשתו וגיסו למדינת הים
ודחא דאולי ארוסתו וגיסו למדינת
הים: **וקא"ל רבי יוסי אשמו דליכא**
למימר טנאה הואי ליה. להאי באשתו
ראשונה וכ"ע ידעי דנשוואי שניה
טעות הן ולא חתי למימר גירשה
בעלה ונשארה זה דהא אפילו גירשה
בעלה אסורה להאי ומידע ידעי
דסהדי אטעיניהו אינו פוסל ע"י גיסו
כשאר אשה הנשארת בעד אחד דהתם
הוא דחתי למימר גירש זה כו' ואי
מחזיר אמרי זה מחזיר גרושתו מן
הנשוואין אבל הכא לא הלכך אין פוסל
נמי על ידי עצמו אבל היכא דהוא
קמייתא ארוסתו דליכא למימר תנאה
הוה ליה בקדושין סביר אינשי דנשוואי
שניה נשוואין גמורין ואמרי גירשה
בעלה ונשארה זה ואי משום אחות אשה
תנאה הוה לו בקדושי ראשונה ולא
נתקיים ואי דהרס אשת גיסו לבעלה
אמרי אינשי מותר להחזיר גרושתו
משניסת הלכך הוא פוסל על ידי
אחרים והואיל ואהנו מעשוי פוסל נמי
ע"י עצמו ולתנא קמא טעמיה דהניסת

מסורת הש"ס
(א) ס"ח אין כ"ו, (ב) ס"ח
ליתא: (ג) וסיק, (ד) ס"ח שני

תורה אור השלם
1. וְשָׁבַב אִישׁ אֶת־הָאֵתָהּ
שִׁבְבַת וְרַע וְעָלַם מְעִינֵי
אִישָׁהּ וְנִסְתָּרָה וְהָיָא
נְטָקָהּ וְעָד אֵין קָה וְהוּא
לֹא נִתְפָּשָׁה:
במדבר ה יג

גליון הש"ס
נב' באשת איש ושריא
ליה וכו'. עיין לעיל ג' ע"ב
מד"ה עד אחד ולקמן קו
ע"א מד"ה ב"ש דף קז
ע"א מד"ה מן ממתיה:

הגהות הב"ח
(א) נמי ואמאי קרי לה
איסור קל: (ב) שם ר' יצחק
נפחא אמר לעולם אסיפא
הא דנסיב אשת גיסו
והא דנסיב ארוסת גיסו
וקאמר ת"ק ל"ש אשת
גיסו ול"ש ארוסת גיסו
אשת גיסו אסורה
ואשתו שריא וקאמר
ליה רבי יוסי אשת גיסו
דליכא למימר תנאה
הוה ליה בנשוואין
דפוסל ע"י אחרים
פוסל ע"י עצמו ארוסת
גיסו דאיכא למימר
תנאה ה"ל בקדושין
דאינו פוסל על ידי
אחר אינו פוסל ע"י
עצמו לישנא אחרונה הא
דאולי ארוסתו וגיסו הא
דאולי אשתו וגיסו:

תוס' חר מקמאי
איתמר יבמה רב אמר
הרי היא כאשת איש
ושמואל אמר אינה כאשת
איש ושריא ליה והלכה
כרב חדא דק"ל הלכתא
כרב באיטורין ועוד דקאי
כ"ע דחייש דלמא אמרינן
תנאה הוא בקדושין ועל
זה הטעם יש להעמיד
פסק הרב אלפס כ"ע
משום דקאי כרב דק"ל
כותיה באיטורין והוה הטעם
הוא יותר כגון מהטעם
שכתב הרב ז"ל משום
דהא קיימא מתני' כותיה
[דמתניתין] אליבא דרבי
הכל הוא ואפילו לרבי
עקיבא:

גירש זה ונשא זה ורב סביר דוקא משום קדושת אשתו ולא קנסיה רבנן: